

Een kampdorp bij het fort Fectio

In 1995 en 1996 vond er te Vechten in de gemeente Bunnik een opgraving plaats langs de snelweg A12, uitgevoerd door de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek te Amersfoort. Hierbij is direct ten noorden van het 19de eeuwse fort De Burg een gedeelte van een vicus of kampdorp opgegraven. Dit dorp is in de eerste eeuw van onze jaartelling aan de oostzijde van het castellum Fectio, langs de linker Rijnsoever ontstaan. De oostelijke begrenzing is reeds in 1991 in de vorm van een restgeul van een rivier en een aarden wal teruggevonden in de buurt van de huidige Achterdijk. Eerdere opgravingen van het kampdorp vonden in 1938 plaats. Een groot deel van de vicus is destijds verdwenen door de aanleg van het 19de eeuwse fort De Burg.

Op een zich enigzins boven het omringende landschap verheffende stroomrug hebben zich op deze plek in het tweede kwart van de eerste eeuw mensen gevestigd. De eerste bouwfase van het belendende *castellum* valt aan het begin van de eerste eeuw in de regeringsperiode van keizer Augustus. Het dorp moet dus al snel na de bouw van het *castellum* Fectio zijn ontstaan. Dit *castellum* diende als steunpunt of uitvalsbasis voor de Romeinse veroveringstochten in het vrije *Germania*. Nadat keizer Claudius in 47 na Christus de Rijn als definitieve rijksgrens aanwees, zal het fort opgenomen zijn in de reeks van forten die rond deze tijd langs de rivier werden gebouwd.

Het kleine percentage inheems vaatwerk in het kampdorp wijst erop dat hier geen sprake is van de aanwezigheid van eerdere bewoning: pas met de komst van de Romeinen is hier een nederzetting ontstaan. Verrassend is dat de rivierafzettingen waarop dit dorp is ontstaan niet door de ongeveer in NO-ZW richting erlangs stromende Rijn zijn afgezet,

maar door een naar het noorden stromende voorganger². Deze was in de Romeinse tijd niet meer actief maar kon blijkbaar nog wel als begrenzingssloot van de vicus dienst doen.

Overstroming

Overstromingen van de Rijn uit de eerste eeuw hebben de bewoners uit hun vicus verjaagd en hebben tevens het grootste gedeelte van de pre-Flavische (tot 70 AD) bewoningssporen opgeruimd. In een door de overstroming afgezet zandpakket wordt slechts verspoeld materiaal, dat bij deze eerste bewoningsfase hoort, aangetroffen. Door deze gebeurtenis werden de *vicani* (bewoners van de vicus) voorzichtiger, want een tweede bewoningsfase lieten zij voorafgegaan door ophogingsactiviteiten. Daartoe werden op regelmatige afstanden smalle perceelgreppels ongeveer haaks op de rivieroevers gegraven. In een aantal greppels zijn paalsporen aangetroffen van wat mogelijk grondkeringen zijn geweest. Binnen de begrenzingen van deze grondkeringen werd

aarde gestort waardoor een ophoging werd gerealiseerd van ongeveer 80 cm. Hierop heeft vanaf het laatste kwart van de eerste eeuw bewoning plaatsgevonden³. Van deze tweede bewoningsfase is alleen de onderkant van het woonniveau gedeeltelijk bewaard gebleven in de vorm van een geëgaliseerde puinlaag. Deze twee fasen van bewoning, gescheiden door een kleiige, praktisch vondstloze ophogings- of overstromingslaag, zijn ook stroomafwaarts, bij het *castellum* in Utrecht gevonden. De gebeurtenissen lijken dus niet tot Fectio beperkt te zijn geweest.

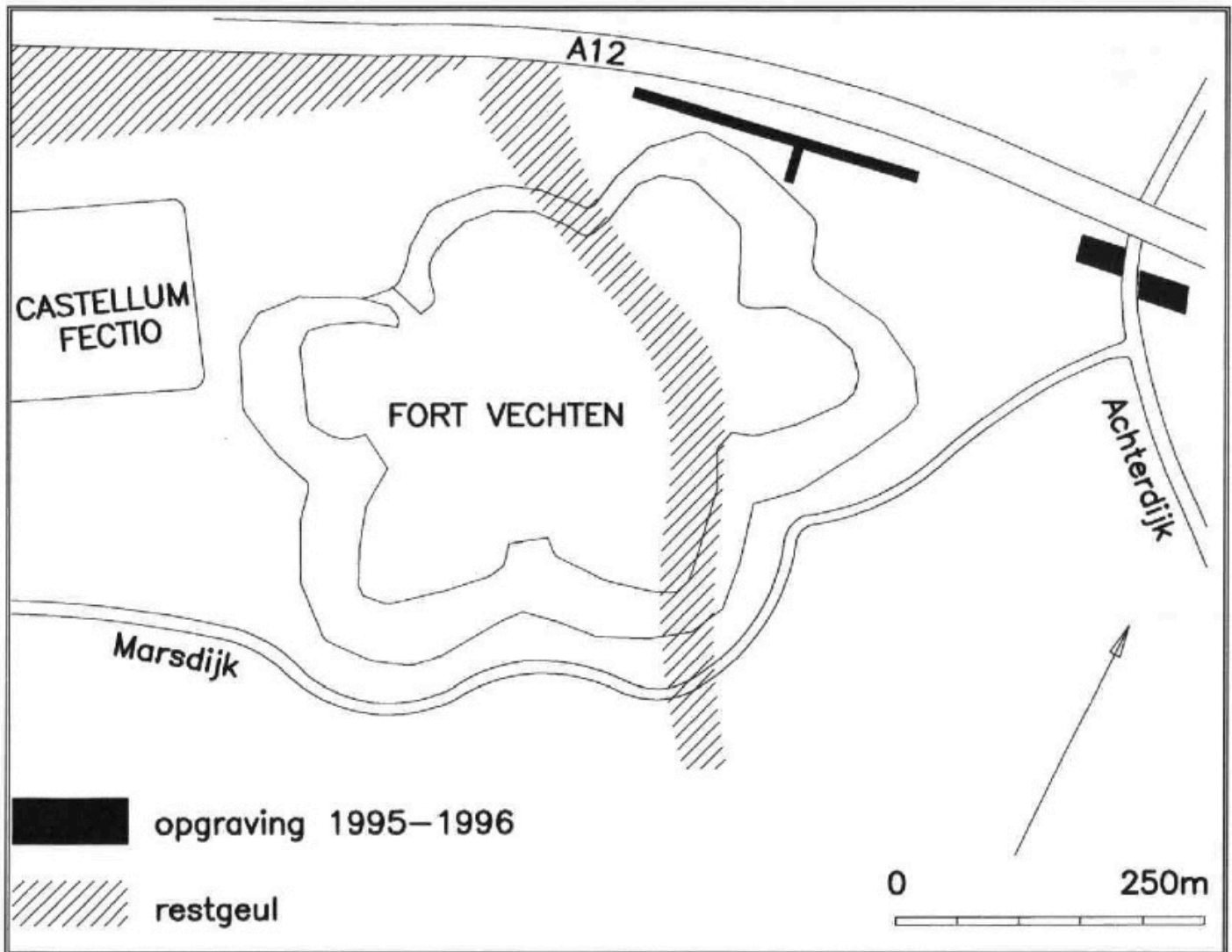
Naarmate de opgraving oostelijker kwam, werd steeds jonger materiaal gevonden. In het hoogst onderzochte vlak bij de Achterdijk komt Romeins materiaal uit de derde eeuw voor.

Daarmee lijkt er een bewoningscontinuïteit voor de tweede bewoningsfase te zijn vanaf het einde van de eerste eeuw tot in de derde eeuw. Het gebrek aan middeleeuws materiaal lijkt er voorlopig op te wijzen dat het gebied, zowel de vicus als het *castellum*, na de Romeinse periode aan het einde van de derde eeuw is verlaten⁴.

Vondsten

Hoewel er een aantal standgreppels gevonden zijn met resten van houten palen erin zijn deze greppels meestal te lang - soms zijn ze te volgen over een afstand van meer dan 40 meter - om tot een huis te behoren. Bovendien zijn er geen middenstaanders en/of tussenwanden gevonden die de daken hadden moeten dragen. We hebben daarom met per-

ROMEINEN

ceelafscheidings te maken. Slechts in één geval is een aantal individuele paalsporen mogelijk als een gebouw te interpreteren. Verdere aanwijzingen voor bouwwerken zijn gevonden in de vorm van een tufsteen-opslag en een grote hoeveelheid leisteen. Gezien de enorme hoeveelheid smeedslakken die in dit deel van de vicus zijn gevonden mogen we ervan uitgaan dat er vele smeedactiviteiten hebben plaatsgevonden. Een ovaalvormige structuur

met concentraties smeedslak mag mogelijk beschouwd worden als een smeedhaard.

Van de vele vondsten die gedaan zijn, vallen in de eerste plaats twee votiefstenen en een aantal houten waterputten te melden. Een van deze stenen is door een zekere G. Iulius Respectus gewijd aan de moedergodinnen⁵. Op de andere steen, die slecht is geconserveerd, is geen tekst meer te onderscheiden. Er zijn in de loop

van de tijd wel meer van dergelijke vondsten gedaan. De bekendste is een vondst uit 1867 waarop de naam van het *castellum* Fectio voorkomt.

Afgedankte, soms gerepareerde wijnvaten deden dienst als schachtbeschoeiing van waterputten. De vaten zijn vooral interessant, omdat er zich een aantal stempels op (en in) bevinden. Een aantal stempels zullen huismerken zijn, in andere stempels

